

ย จังหวัดภูเก็ตไม่มีแหล่งน้ำที่เป็นแม่น้ำสายใหญ่ มีเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นคลองและธารน้ำสายเล็กทั่วไป แต่เป็นสายสั้น ๆ มีจำนวนย ๑๑๘ สาย ไหลลงสู่ที่ราบดานตะวันตกย ๕๔ย สาย และไหลลงสู่ที่ราบดานตะวันออกและทิศใต้ ๖๓ สายย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ลำคลองที่สำคัญมีดังนี้

๘. คลองโคกโดนดย มีต้นกำเนิดจากเขากระบอกและตอจากคลองกะทะไหลผ่านเขตบ้านโคกโดนด และไหลลงสู่ทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ที่อำเภอฉลุง
ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต

ย นอกจากนั้น มีข้อคล่องอื่น ๆ อีก คือ

ย พังย เป็นคลอง ไหลจากคลองบางโจและคลองกลางไปต่อกลองกะลา ยาว ๔,๑๐๐ เมตร

ไฟไหม้ เป็นคลองในตำบลคลองย ไหลจากเขาไผ่แมนไปออกอ่าวคลอง ยาว ๔,๙๐๐ เมตร
ผักฉืดย เป็นคลองไหลจากเขาถ้ำตาดินไปออกอ่าวท่าเรือ ยาว ๖,๑๕๐ เมตร
ยะใหญ่ย เป็นคลอง ไหลจากเขาพลูเรือนไปออกอ่าวหาดในหาน ยาว ๓,๒๕๐ เมตร
ยะน้อยย เป็นคลอง ในตำบลราไวย์ ยาว ๑,๐๐๐ เมตร ไหลจากควนพรหมเทพไปออกหาดยะน้อย
วูวูย เป็นคลอง ไหลจากเขาเจาะตราไปรวมกับคลองบางเหนียวดำ เป็นต้นคลองท่าเรือ ยาว ๒,๕๐๐ เมตร
สวนมะพร้าวย เป็นคลองในตำบลไม้ขาว ไหลจากเขากันบางดุกไปต่อคลองบ้านหยัด ยาว ๖,๒๕๐ เมตร
ไสยวนย เป็นคลอง ไหลจากเขาพลูเรือนไปออกอ่าวคลองด้านทิศใต้ ยาว ๓,๐๐๐ เมตร
เหรี้งย เป็นคลองในตำบลเทพกระษัตรี ไหลจากเขาตากลิ้งไปลงคลองกลาง ยาว ๗,๖๐๐ เมตร
อ่าวกูงย เป็นคลอง ในตำบลปากคลอง ไหลต่อจากคลองบางหนาวไปออกอ่าวกูง ยาว ๒,๐๐ ๐ย เมตร
ย กะทุย ชื่อธารน้ำตกในตำบลกะทุย ไหลจากเขาหัวและเขาบางเหนียวดำ แหล่งน้ำชุมหมือง

แหล่งน้ำในจังหวัดภูเก็ต นอกจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ คือ คลองย แม่น้ำย หนองน้ำ แล้วภูเก็ตยังมีแหล่งน้ำที่เป็นชุมหมืองเก่าที่เกิดจากท่าเหมืองดินบุกในอดีต แหล่งน้ำเหล่านี้ คือ เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญมากในปัจจุบันเพราะภูเก็ตไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่โดยเฉพาะแม่น้ำ นอกจากย ย ย ลำคลองสายสั้น ๆ ในขณะที่ยชุมหมืองมีการกระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด แหล่งน้ำชุมหมืองที่ปรากฏอยู่ในภูเก็ตมีทั้งที่มีผู้ครอบครอง และไม่มีผู้ครอบครอง บางชุมยัง ไม่มีชื่อ จากการสำรวจและเก็บข้อมูลปัจจุบันมีทั้งหมดย ๑๑๓ย ชุมย โดยแบ่งออกเป็นเขตอำเภอดังนี้

๑. ชุมหมืองในเขตอำเภอเมืองทั้งหมด ๔๙ย ชุมย คิดเป็นพื้นที่มากกว่าย ๑,๐๖๗,๐๐๐ย ตารางเมตรย ปริมาณความจุของน้ำย ๑๒,๐๒๒,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรย ย (ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ๙ ชุม)ย ชุมหมืองที่มีพื้นที่มากที่สุดไม่มีชื่อที่แน่ชัดย หมายเลขชุมหมืองย A๘ มีพื้นที่ย ๙๔,๐๐๐ย ตารางเมตร ปัจจุบันใช้ในการประปาภายในวัด ส่วนชุมหมืองที่มีความจุของน้ำได้มากที่สุดคือ ย ชุมหมืองบริษัทเกียนหงวน จำกัดย หมายเลขชุมหมืองย A๒ ความจุของน้ำ ๑,๐๖๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันให้เขา
๒. ชุมหมืองในเขตอำเภอถลางมีทั้งหมดย ๓๐ ชุมคิดเป็นพื้นที่มากกว่าย ๑,๓๖๐,๐๐๐ย ตารางเมตร ปริมาณความจุของน้ำย ๒๕,๙๘๙,๔๕๐ย ลูกบาศก์เมตรย (ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ย ชุม)ย ชุมหมืองที่มีพื้นที่มากที่สุดคือ ชุมหมืองบ้านลาgunย ๒ย หมายเลขชุมหมืองย B๒๙ มีพื้นที่ย ๓๖๑,๒๗๐ ตารางเมตร ชุมหมืองบ้านลาgun ๓ หมายเลขชุมหมืองย B๓๐ย มีพื้นที่เท่ากับชุมหมืองบ้านลาgunย ๒ย ทั้งสองชุมมีความจุของน้ำชุมละย ๘,๑๒๘,๕๗๕ย ลูกบาศก์เมตรย เท่ากันย ปัจจุบันใช้ในธุรกิจโรงแรมเครือดุสิตในจังหวัดภูเก็ต
๓. ชุมหมืองในเขตอำเภอกะทู้มีทั้งหมดย ย ๓๔ย ชุม คิดเป็นพื้นที่มากกว่าย ๑,๐๑๖,๗๐๐ ตารางเมตร ปริมาณความจุของน้ำย ๑๑,๑๘๑,๒๕๐ ลูกบาศก์เมตร (ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ย ชุม) ชุมหมืองที่มีพื้นที่มากที่สุดคือ ชุมหมืองสนามกอล์ฟเซ็นจูรี่ วิลล์ ๑ย หมายเลขชุมหมืองย C๑๓ย มีพื้นที่ย ๑๘๗,๐๐๐ ตารางเมตร ปัจจุบันใช้ประโยชน์ในสนามกอล์ฟเซ็นจูรี่ วิลล์ ส่วนชุมหมืองที่มีประมาณความจุของน้ำมากที่สุดคือ ชุมหมืองนายบันลือ ๒ หมายเลขชุมหมืองย C๑๒ย ความจุย ๑,๗๑๐,๐๐๐ย ลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันขายน้ำให้เทศบาลใช้การใช้ประโยชน์จากชุมหมือง

การใช้ประโยชน์จากน้ำในชุมหมืองมีหลายรูปแบบย เช่นย การสูบน้ำมาใช้ในการประปา ใช้ในการเกษตรย ในการปศุสัตว์ย ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้นย และยังมีชุมหมืองที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกหลายชุมย โดยเฉพาะชุมหมืองในเขตอำเภอเมืองมีประมาณย ๒๒ย ชุมย นอกจากนี้ยังมีชุมหมืองบางชุมได้ถูกถมเพื่อการก่อสร้างต่าง ๆ โดยเฉพาะการปรับพื้นที่เพื่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรและสนามกอล์ฟ นอกจากนี้ใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภคแล้วยังมีชุมหมืองหลายชุมที่นำมาใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตรในการเปลี่ยนสภาพจากชุมหมืองมาเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งย รวมทั้งนำน้ำมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์เช่นการเลี้ยงสุกร เลี้ยงสุนัข เป็นต้น บางชุมหมืองอยู่ในสภาพใช้การไม่ได้เนื่องจากที่ตะกอนทับถมจนกลายเป็นเลน

ที่มา :-ย ย

๑. ที่ทำการโครงการชลประทานภูเก็ต
๒. อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ภูเก็ต ของ ผศ.สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์